

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. F. Ioannis Nider Ordinis Prædicatorum Theologi De Reformatione Religiosorum Libri Tres

Nider, Johannes

Antverpiæ, 1611

V. Soluit quam obiciunt compertam consuetudinem; ostenditq[ue] quando
contra statuta Monastica excuset, & quando non.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-45728](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-45728)

uor ad bonum, qui in potestate hominis est, lapsus est. Et ideò non mirum, si se huic sæculo conformare cupiunt.

CAPVT V.

Soluit quam obiiciunt compertam consuetudinem; ostenditq; quando contra statuta Monastica excuset, & quando non.

AD secundum motiuum, cùm obiiciunt vitæ repertæ consuetudinem, responderetur primùm, quòd consuetudo nulli suffragatur, vbi non est ex rationabili causâ introducta. Vnde Augustinus ad inquisitiones Ianuarij: Omnia talia, quæ neque sanctarum Scripturarum auctoritatibus continentur, nec in Conciliis Episcoporum statuta inueniuntur, nec consuetudine generalis Ecclesiæ roborata sunt, sed diuersorum locorum diuersis moribus innumerabiliter variantur; ita vt vix aut numquam omnino inueniri possint causæ, quas in eis constituendis homines secuti sunt; vbi facultas tribuitur, sine aliquâ dubitatione rescanda existimo. De hoc vide infrà v. cap. libro 11.

Aug. epist.
119. to. 2.

Deinde dico, quòd consuetudo transgrediendi votum castitatis, paupertatis, & obedientiæ, & aliorum quæ sub præcepto cadunt, numquam legem facere potest, quæ

peccatum excuset, sed potius quæ noxam augeat. Nec consuetudo, sed corruptela dicenda est: quia talis consuetudo contra legem diuinam est, quæ præcipit; *Vouete & reddite Domino Deo vestro omnes*, vt dicitur in Psalmo. Imò de iteratis actibus contra constitutionem scriptam humanam, an legem abrogent, quærit Humbertus super Prologo constitutionum sui Ordinis Prædicatorum sic: Vtrum per consuetudinem aliquid possit minui de scriptis statutis, sicut per consuetudinem aliqua sunt addita? Respondet quod non. Si enim consuetudo talis præcessit statutum, non debet amplius seruari: si autem sequitur, aut incipit, aut reiteratur huiusmodi actus contrarius constitutioni. Aut fit hoc sine dispensatione, & sic est corruptela, & non consuetudo; aut fit cum dispensatione, & sic non inducitur consuetudo: quia sicut dicunt Iura, nullus actus inducit consuetudinem, nisi cum fit eo animo, vt inducatur consuetudo. Hæc ille. Ad idem sunt duo famosissimi Canonum Doctores, Ext. De statu monach. Cum ad monasterium, scilicet Hostiensis & Ioannes Andreae in Nouellâ dicentes: Sicut contra votum non valet consuetudo: sic nec contra Religionem: & eadem ratione non est dispensatio, sed dissipatio: quando scilicet

Psal. 75. 11

Humbert.
in Prolog.
constitut.

cet sine ratione aliquid contra regulam & statuta attentatur, dicente Isidoro, quòd lex est illud, quod ratione còstiterit. Huic concordat Ioannes de Neapoli, vbi quærit, an ingrediens monasterium, in quo comedebantur carnes, & aliæ obseruantia non seruabantur, correcto statu monasterij, teneatur ad obseruantiam, quam ibi non inuenit, nec professus est. Respondet quòd sic, quòd obseruare tenetur, non obstante, quòd per abusum ibi Religio lapsa est. Aliàs quid valerent visitationes, correctiones, emendationes, & reformationes, quæ super statu Religiosorum fiunt in Capitulis generalibus, & prouincialibus, vt Extr. De statu monachorum, cap. In singulis regnis. Nec iste ingrediens in aliquo grauatur, si cogitur obseruare promissionem emissam de regulâ obseruandâ: imò per se debet laborare vt deformitas monasterij aliquando ad formam debitam redeat. Notat prætereà Dominus Innocentius eamdem quæstionem, Extr. De regularibus, cap. Periculosa. vbi ne moniales diuagentur, præcipiuntur arctissimè recludi: quamquam in regulâ nihil contineatur de hoc, nec professæ sint de inclusione. Quærit prætereà idem Ioannes de Neapoli, Quid si aliqui intrauerunt monasterium, in quo comedebantur carnes, sed postea

Isidor. li. 2.
etym. c. 10.

Ioan. Neapol. part. 1.
qu. 97.

part. 1. q. 30

correctum non dat carnes, & alias maiores austeritates seruat, numquid monachus eas seruare tenetur secundum primariam institutionem? Respondet secundum Innocentium super eodem De regularibus: Si loquaris de iure positiuo, vel de iudicio Ecclesie, credimus quod ingrediens, qui antequam profiteretur, debuit diligenter attendere, quid promitteret, nec se debuit sine deliberatione ad ignota obligare: tamen ex quo professionem fecit, in utroque iudicio, etiam Dei, semper tenebitur illam regulam obseruare, vt 20. qu. 3. constituit, & Extr. De his que vi metusve causâ, Cum dilectus. vbi Canonici Insulares coguntur seruare regulam Cisterciensem. Item, aut dicit se bonâ intentione intrasse, aut malâ. Si bonâ, ductu Spiritus sancti, quod & debet, vt Ext. De regularibus, Licet, & 19. qu. 2. Duæ: sic vnctio docuit eum de omnibus, vt Extr. De sacrâ vnctione, cap. vnico. Si malâ, non est audiendus. Est & alia ratio, quia præsumitur, quod quando regulam talem elegit, quod plenè deliberauit de onere & arctitudine, vel leuitate ipsius regulæ: imò quod plus est, quia si tunc plenè non deliberauit, postea deliberare non potest, 8. qu. 2. Dilectissim. Confitemur tamen, si impotens esset ad Ordinem tolerandum, quod posset secum dispen-

dispensari de minore Religione, vt Extr. De regularibus significatum est. Hæc Ioannes. Dicit præterea Nicolaus Papa distinct. 8. Mala autem consuetudo non minùs quàm perniciosa corruptela vitanda est; quæ, nisi citiùs radicitus euellatur, in priuilegiorum ius ab impiis assumitur; & incipiunt præua- ricationes & variæ præsumptiones celerri- mè non compressæ pro legibus venerari, & priuilegiorum more perpetuò celebrari. Ne autem velamen malitiæ quidam hîc acci- piant, qui dicunt se non teneri, nisi ad mo- dum viuendi, quem reppererunt tempore suæ professionis (ita enim plurimi grauiter deci- pi videtur, etiam in diuersis Ordinibus ma- iores) notandù (prout dicit S. Thomas 2. 2. S. Tho. 2. 2. q. 186. ar. 9) quòd ad peccatum mortale Reli- giosum ligat Primò trium principalium vo- torum tentio; paupertatis, castitatis & obe- dientiæ. Secundò alia à præfatis tribus in regulâ contenta ligant ad mortale, scilicet, vt non contemnantur: quia quamuis Reli- giosus non tenetur esse perfectus, tenetur tamen ad perfectionem tendere, cui contra- riatur perfectionis cõtemptus. Contemptus enim regulæ directè contrariatur professio- ni: per quam aliquis vouit regularem vi- tam. Tertiò, ad mortale obligat omne præ- ceptum in regulâ & constitutionibus, pro- fessis

fessis scripto tenus datum. Quartò, eodem modo ligat præceptum à Prælato ore tenus factum. Ratio huius & præcedentis est, quia contra talia facere, est votum transgredi.

Quintò dicit Vlricus in Summâ, quòd inobedientia commissa etiam contra simplex mandatum Prælati, non dico præceptum, potest fieri peccatum mortale; scilicet, cum hoc facit ex tali contemptu auctoritatis Prælati, quòd intendit ei non obedire, etiam si præciperet illud quod mandat. Sextò dicit idem ibidem; Statuta aliqua sunt sub præcepto, siue hoc per verba exprimatur, siue constet per hoc, quòd tamquã principalia fundamenta Ordinem illum in speciem Religionis contrahentia sint statuta, vt inuiolabiliter obseruentur. Et in illis transgressio ponderanda est, sicut & in præceptis diuinis: quia si sit contra præceptum, est mortale peccatum; si præter præceptum, est veniale peccatû. Septimò etiam tenetur Religiosus, sub pœnâ peccati mortalis, ad omnia alia, quæ sunt sub præcepto iuris diuini vel humani fideli indicta cuique. Sed quaritur, Quid si aliquis sæcularis vidit monasterium dissolutum, monachos splendide comedere, & similia; cogitatque, Hunc Ordinẽ bene possum sustinere, & ingreditur: numquid postea compellendus est ad asperitatem

Vlric. lib. 6.
tractat. 4.
qu. 15.

tem regulæ obseruandam? Respondetur secundum Raymundum in Summâ, vbi ponit eundem casum indistinctè: Dico quòd non potest redire ad sæculum, sed debet remanere: quia dolus aliorum, vel simplicitas vouentis non excusat in talibus. Item ibi dicit: Indistinctè dico, quòd non potest redire ad sæculû, ex quo fecit ibi professionem. Sed vtrum cogatur ibi manere, distingue: Aut erat iurisperitus, aut ignarus. In primo casu, non potest recedere, quia intelligitur se obligasse non ad id quod fiebat, sed ad id quod fieri debebat. In secundo casu subdistingue: Aut fuit ei explanata asperitas regulæ, & tunc idem quod in iurisperito; aut non, & tunc si credebat eos regulariter viuere, & ad illam asperitatem se voluit obligare, non ad maiorem, & hoc expressit, non cogetur ibi manere, sed transibit ad alium Ordinem, quem valeat sustinere. Si verò non expressit, credo quòd debeat manere. Nec potest allegare dolû vel deceptionem, quia sic melior fit sua conditio; & potest magis imputari fatuitati suæ, quia non examinavit, vt debuit. Probantur hæc, Ext. De regularibus, Super eo consulti, 20. qu. 3. Constituit, Extr. De his quæ vi metûsve causâ, Cùm dilectus, Extr. De conuers. coniug. c. Ex parte tuâ. Idem per omnia dicit Hostien-

Raymun.
lib. 1. tit. 8.
De voto.
§. 2. Item
pone.

Hostiens.
lib. 3.

stiensis. Ad idem est V Vilhelmus in Glossa Raymundi, vbi primò: imò Hostiensis lib. 3. rubr. 31. De regularibus. §. 3. Ad quid teneatur, versu, Sed & tenetur, addit dicēs: Quòd Religionem ingressus, si non fecit professionem, & steterit per annum in Religione, tenetur ad professionem faciendam, Ext. De regularibus, Statuimus: quam si præstare noluerit præcisè, cogendus est, si in loco illo, quem intrauit, seruabatur Religio, vt præmissum est. In hoc casu, nec ipse obligauit se expressè ad Religionem seruadā, sed simpliciter intrauit: nihilominus cogendus est, non tamen præcisè, sed vt vel professionem ibidem ab initio institutam faciat, & Religionem seruet, vel locum exeat, & penitus dimittat; in quo nec abusus contra ius, nec numerus defendit annorum. Hęc ille. Nota tamen quod in casu isto Hostiensis vltimò: Talis est professus tacitè secundum noua iura. Ex quibus patet, quòd Prælati, vel auctoritatem eorum habentes, possunt inuitis Religiosis & subditis suis, modis præactis imponere iugū regulæ & constitutionum, secundum quas sunt professi. Patet etiam, quòd latiori iure arctari possunt Religiosi, qui in locis reformatis professi sunt, & postea se ad laxiorem vitam dederunt, in alio loco etiam eiusdem Ordinis.

Ad

Ad idem est S. Thomas in 4. d. 38. & D. Albertus, ibidem dicentes: Quòd votum interpretatiuum obligat, sicut & ore tenus commissum. Vocant autem interpretatiuum votum, cum adultus post tempus probationis in monasterio stetit: & vt Thomas addit, tenentur tales in omni casu ad tria vota Religionis principalia. Et quamuis ibidem addat S. Thomas sic de interpretatiuè professis: Ad alias, obseruantias, quarum transgressio ex dissimulatione Prælatorum inducitur (qui dum videtes non corrigunt, indulgere videntur) non videntur obligari, & præcipuè si sint simplices, qui talia discernere sufficienter nesciunt. & Albertus ibidem dicat: Dissimulatio Legatorum & aliorum Prælatorum, videtur concessio vel indulgentia in hac parte. istis tamen non obstantibus, nihil ista suffragantur Religiosis, qui paupertatem voluntariam, in verâ omnium suorum temporalium bonorum resignatione seu communicatione, non seruare dignoscuntur: quia ibi deficit vnum de tribus substantialibus, ad quod quilibet professus tenetur. Nec se præfatis iuuare possunt hi Religiosi, qui astringi solent per suos Superiores in actis suorum Capitulorum, & in correctionibus aliis seu visitationibus, ad alia extra tria substantialia: quia tunc nulla

fit

S. Tho. in
4. d. 38. q. 1.
art. 3. qu. 1.
ad 5.

fit dissimulatio. Nihil autem penitus se tue-
ri possunt per dictas auctoritates hi Religio-
si, qui per visitatores aut reformatores re-
quiruntur, vt regulam & constitutiones
etiam quoad minora seruent: quia tunc nec
Prælatorum dissimulatio nec indulgentia
adest. Item aduertendum quod dicti Docto-
res loquuntur in casu, quo quis non fecit pro-
fessionem ore. Talis enim etsi in facie Ec-
clesiæ post annum stans, fecisse præsumitur
professionem: tamen in foro conscientiæ
minùs obligari videtur, & ad pauciora,
quàm qui solemniter & publicè emisit vo-
tum. Consuetudo ergo, corruptela veriùs,
nullum decipiat, ne ipsa cæcatus se confor-
met secularibus.

CAPVT VI.

*Soluit quando obiiciunt Prælatorum pecca-
ta; & declarat quod propterea reforma-
tioni eorum actiua nullus resistere debet.*

AD tertiam obiectionem, quâ recusant
quidam reformari propter Prælatorum
suorum malam voluntatem, nunc respon-
dendum est. Quidam enim quando præser-
tim Abbates suos aut Prælatos alios vident
speciales domos inhabitare, lætius cum sæ-
cularibus conuersari, lautioribus cibis frui,
&